

Limity svobody projevu

Informační společnost a právo – podzim 2024

Tina Mizerová

Právo na svobodu projevu v České republice

Tuzemské právo – Listina základních práv a svobod

Článek 17

(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

(3) Cenzura je nepřipustná.

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

Právo na svobodu projevu v České republice

Mezinárodní úroveň – Evropská úmluva o ochraně lidských práv

ČLÁNEK 10

Svoboda projevu

1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem.
2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Omezení práva na svobodu projevu

Článek 17 Listiny

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

Článek 10 Úmluvy

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Omezení práva na svobodu projevu

Článek 17 Listiny

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

Článek 10 Úmluvy

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

1) Na základě zákona

2) Sledovat legitimní cíl

3) Být nezbytné v
demokratické společnosti

Legitimní omezení práva na svobodu projevu

Dezinformace Peterkové

Jana Peterková před dvěma lety natočila na protivládní demonstraci video, ve kterém zaměstnankyně domova Václava Vondráčková tvrdí, že v pečovatelském domě zemřelo kvůli očkování proti koronaviru několik seniorů a u dalších se výrazně zhoršil zdravotní stav.

Na to pak navazovala další videa Peterkové s Vondráčkovou, ve kterých tvrdily, že domov falšoval úmrtní listy seniorů, kteří měli zemřít po vakcinaci. Nebo že seniory násilím nutili k očkování.

Trestní právo

§ 357

Šíření poplašné zprávy

(1) Kdo úmyslně způsobí nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa tím, že rozšiřuje poplašnou zprávu, která je nepravdivá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Občanské právo

§ 81

- (1) Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.
- (2) Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

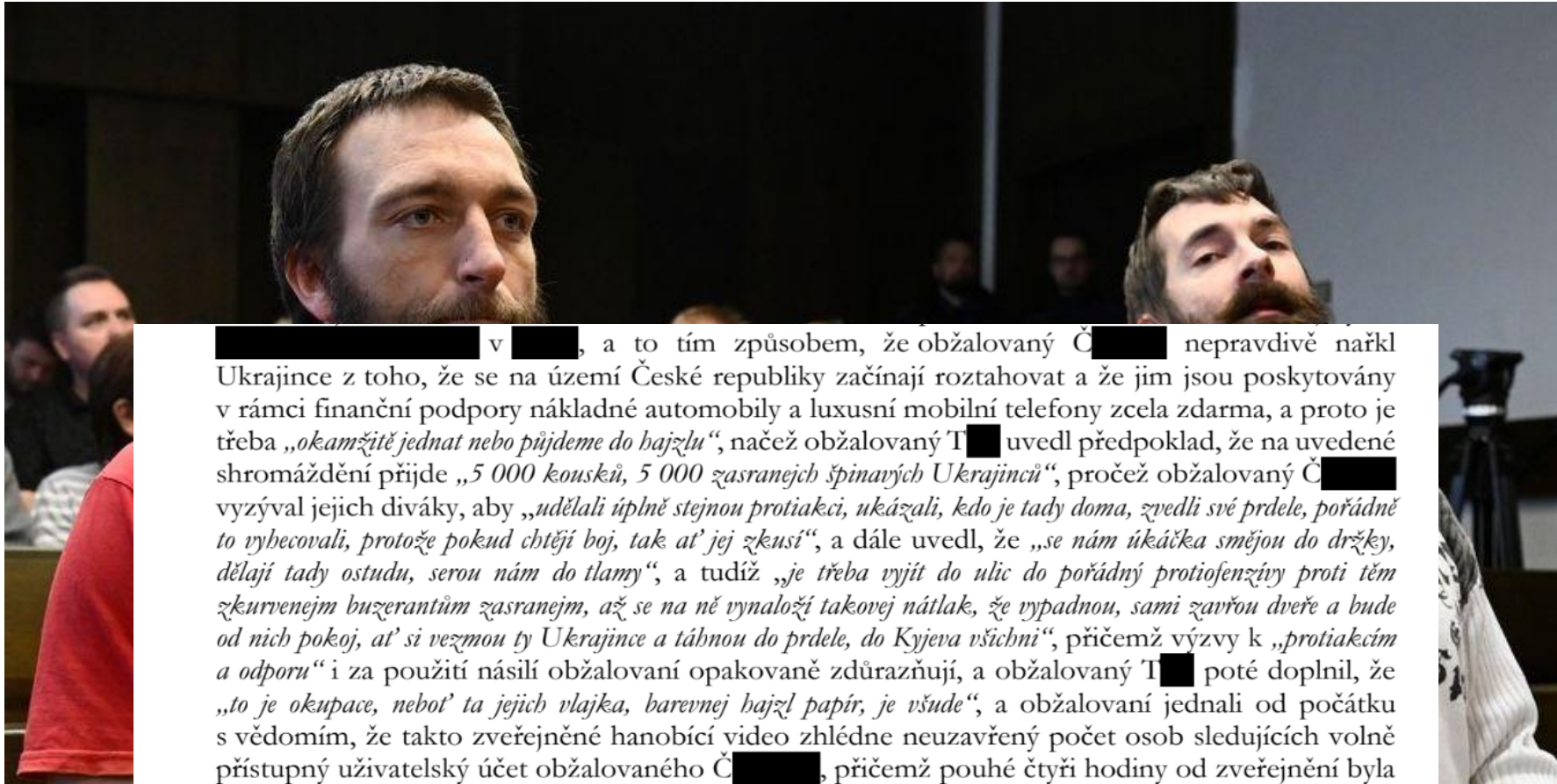
§ 82

- (1) Člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

§ 135

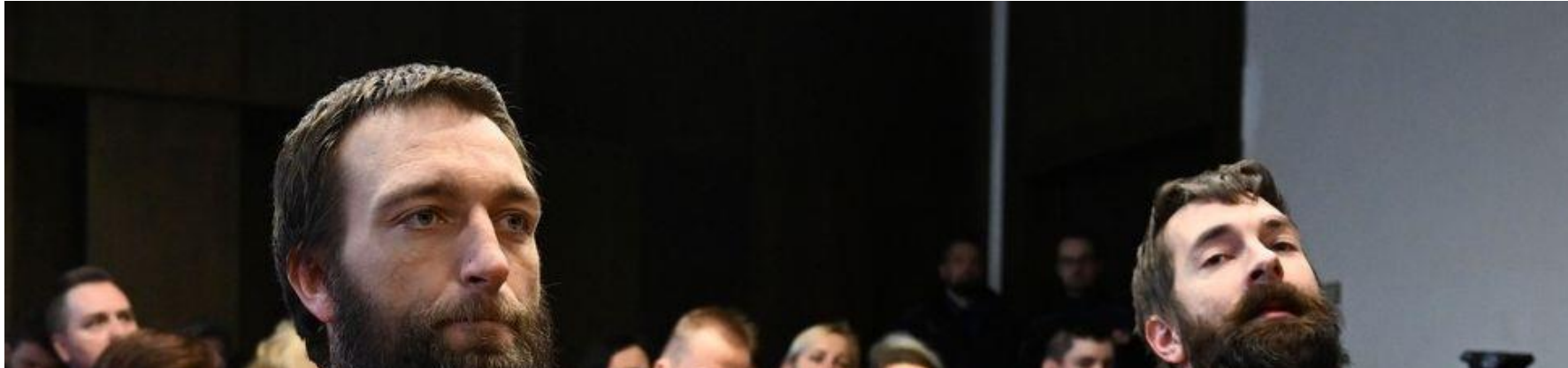
- (1) Právnícká osoba, která byla dotčena zpochybněním svého práva k názvu nebo která utrpěla újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, nebo které taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím názvu, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

Legitimní omezení práva na svobodu projevu

██████████ v ██████████, a to tím způsobem, že obžalovaný Č██████████ nepravdivě nařkl Ukrajince z toho, že se na území České republiky začínají roztahovat a že jim jsou poskytovány v rámci finanční podpory nákladné automobily a luxusní mobilní telefony zcela zdarma, a proto je třeba „okamžitě jednat nebo půjdeme do bajzlu“, načež obžalovaný T██████████ uvedl předpoklad, že na uvedené shromáždění přijde „5 000 kousků, 5 000 zrasanejch špinavých Ukrajinců“, pročež obžalovaný Č██████████ vyzýval jejich diváky, aby „udělali úplně stejnou protiakci, ukázali, kdo je tady doma, zvedli své prdele, pořádně to vybecovali, protože pokud chtějí boj, tak at' jej zkusí“, a dále uvedl, že „se nám úkáčka smějou do drážky, dělají tady ostudu, serou nám do tlamy“, a tudíž „je třeba vyjít do ulic do pořádný protiofenzívy proti těm zkurvenejm buzerantům zrasanej, až se na ně vynaloží takovej nátlak, že vypadnou, sami zavřou dveře a bude od nich pokoj, at' si vezmou ty Ukrajince a táhnou do prdele, do Kyjeva všichni“, přičemž výzvy k „protiakcím a odporu“ i za použití násilí obžalovaní opakovaně zdůrazňují, a obžalovaný T██████████ poté doplnil, že „to je okupace, neboť ta jejich vlajka, barevnej bajzl papír, je všude“, a obžalovaní jednali od počátku s vědomím, že takto zveřejněné hanobící video zhlédne neuzavřený počet osob sledujících volně přístupný uživatelský účet obžalovaného Č██████████, přičemž pouhé čtyři hodiny od zveřejnění byla předmětná videonahrávka zhlédnuta nejméně 3 200 uživateli sociální sítě M██████████ P██████████, z nichž někteří video dále sdíleli.

Legitimní omezení práva na svobodu projevu

§ 356

Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

- (1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odstavci 1.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
  - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
  - b) účastní-li se aktivně takovým činem činnosti skupiny, organizace nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.

Co vy na to?

Osobnostní práva - kriploidní č*rák

kriploidní č*rák

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

I. Předchozí průběh řízení a vymezení věci

1. Vedlejší účastník se žalobou ze dne 1. 8. 2011 domáhal ochrany své osobnosti v souvislosti s tvrzeným zásahem do jeho osobnostních práv obsahem dokumentu "Cena Jindřicha Chalupeckého" (dále jen "odvysílaný dokument"), který Česká televize jako druhá žalovaná odvysílala na programu ČT 2 dne 8. 1. 2011 od 22:00 hodin, reprízovala ho dne 15. 1. 2011 od 9:40 hodin (tedy v době, kdy vedlejší účastník stále působil jako generální ředitel Národní galerie v Praze) a zpřístupňovala jej i na svých webových stránkách (do vydání předběžného opatření ze dne 19. 8. 2011). Odvysílaný dokument je založen na rozhovorech s řadou laureátů Ceny Jindřicha Chalupeckého, kterou v roce 2000 získal i stěžovatel. Otázku, co se pro něj změnilo tím, že zmíněnou cenu dostal, stěžovatel v odvysílaném dokumentu zodpověděl tak, že cenu vlastně nedostal, protože jej vedlejší účastník tehdy nechal vyvést z budovy Národní galerie. Na otázku proč reagoval stěžovatel na adresu vedlejšího účastníka výrokem "Protože je to čurák" a "Protože to je nafoukanej, kriploidní čurák". Za tento výrok požadoval vedlejší účastník po obou žalovaných omluvu a náhradu nemajetkové újmy v penězích (ve výši 150.000 Kč ve vztahu ke stěžovateli a ve výši 500.000 Kč ve vztahu ke druhé žalované), neboť stěžovatel podle něj svými výroky, kterými ho vědomě a úmyslně dehonestoval, zasáhl do jeho práva na občanskou čest a lidskou důstojnost a druhá žalovaná též úmyslně zasáhla do jeho osobnostních práv a postupovala non lege artis z hlediska stavovských i svých vnitřních norem.

Příklad: Zákaz publikování LGBTQ+ obsahu s cílem chránit mravnost či děti

Příklad: Zákaz publikování LGBTQ+ obsahu s cílem chránit mravnost či děti

- Legitimní nebo nelegitimní omezení práva na svobodu projevu?
- případ ESLP **Macaté proti Litvě**
- Nejde o legitimní omezení práva na svobodu projevu

Příklad: Novinář natáčí reportáž o extremistech, kteří ve vysílání pronáší nenávistné projevy

Příklad: Novinář natáčí reportáž o extremistech, kteří ve vysílání pronášejí nenávistné projevy

- Případ ESLP Jersild proti Dánsku
- Nelegitimní omezení práva na svobodu projevu – vůči novináři příliš přísné

Máme všichni stejně silné právo na svobodu projevu?

Zpátky k čl. 17: Cenzura

Článek 17

(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

(3) Cenzura je nepřipustná.

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

Cenzura je kontrola a omezování sdělování **informací** hromadnými sdělovacími prostředky, obvykle tiskem či dalšími veřejnými médii, ale i veřejnými proslovy, dopisy a podobně. Je prováděna státem. Slouží pro udržení státního zřízení a integrity státu, a proto střeží uchování státní ideologie, státního či vojenského tajemství. Je využívána k prosazování společenských, stranických či jiných skupinových zájmů.

Cenzura je:

1. Předběžný zásad
2. Prováděný státem

Cenzura není:

1. Když Vás nezvou do televizních debat
2. Když Vám sociální sítě smažou příspěvek
3. Editorská práce médií

Zpátky k čl. 17: Právo na informace

Článek 17

(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

(3) Cenzura je nepřípustná.

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

— Právo na informace = možnost požadovat po státních orgánech informacedle zákona 106/1999 Sb.,